

Πρόκληση η κάλυψη του επενδυτικού κενού μεσομακροπρόθεσμα, κατά τη Eurobank

2024/11/06 19:51 στην κατηγορία ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι επενδύσεις παγίων αποτελούν μια εκ των τεσσάρων συνιστωσών της εγχώριας ζήτησης, δηλ. της δαπάνης που πραγματοποιούν τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις και η κυβέρνηση για την αγορά τελικών αγαθών και υπηρεσιών, αναφέρεται στο “7 Ημέρες Οικονομία” της Eurobank.

Πέραν της εγχώριας ζήτησης, οι επενδύσεις παγίων ενισχύουν τις παραγωγικές δυνατότητες μιας οικονομίας καθότι μέσω αυτών συσσωρεύεται φυσικό κεφάλαιο, ήτοι αυξάνεται ο αριθμός των μηχανημάτων, του μεταφορικού εξοπλισμού, των εργοστασίων και άλλων κεφαλαιουχικών αγαθών που δύνανται να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία.

Συνεπώς, οι επενδύσεις παγίων έχουν μια διττή επίδραση στην οικονομία. Επηρεάζουν τόσο τη ζήτηση στο παρόν, όσο και τη δυνητική προσφορά στο μέλλον.

Όπως έχει αναλυθεί πολλάκις στον τύπο άλλα και στην επιστημονική βιβλιογραφία, κατά τη διάρκεια της ελληνικής κρίσης χρέους οι επενδύσεις παγίων υπέστησαν βαριές απώλειες. Η παρατεταμένη αβεβαιότητα, η μείωση των εισοδημάτων (οπότε και των πωλήσεων των επιχειρήσεων) και η συρρίκνωση της χρηματοδότησης εξηγούν σε έναν βαθμό αυτό το αποτέλεσμα.

Οι επενδύσεις παγίων από το 25,5% του ονομαστικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) το 2007 (23,0% στην Ευρωζώνη) μειώθηκαν στο 11,4% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο την 7ετία 2013-2019 (20,2% στην Ευρωζώνη).

Παρά ταύτα, την 4ετία 2020-2023, δηλαδή την περίοδο της πανδημίας, της ενεργειακής κρίσης και των γεωπολιτικών εντάσεων, οι επενδύσεις παγίων ανέκαμψαν, με το μερίδιό τους στο ΑΕΠ να αυξάνεται στο 15,2% το 2023 (34,2 δισ. σε τρέχουσες τιμές, βάσει των νέων αναθεωρημένων στοιχείων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής). Ένα ποσοστό της ανόδου είναι πληθωριστικό, δηλαδή προέρχεται από την αύξηση των τιμών (ακριβότερα σπίτια, ακριβότερα μηχανήματα, ακριβότερος μηχανολογικός εξοπλισμός κ.ά.).

Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις παγίων σε τρέχουσες τιμές αυξήθηκαν σωρευτικά κατά 68,1%, ενώ σε όρους όγκου κατά 53,4%. Την ίδια περίοδο ο αποπληθωριστής των

επενδύσεων παγίων ενισχύθηκε κατά 9,6%.

Από τις 7 συγκεντρωτικές κατηγορίες κεφαλαιουχικών αγαθών, οι κατοικίες συνεισέφεραν το 36,4% της αύξησης των επενδύσεων παγίων και ακολούθησαν: ο μηχανολογικός εξοπλισμός και οπλικά συστήματα με 19,1%, οι άλλες κατασκευές με 16,8%, τα άλλα προϊόντα με 12,1% (δαπάνες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας), ο εξοπλισμός τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνίας με 12,1%, ο μεταφορικός εξοπλισμός με 3,6%, ενώ τα αγροτικά προϊόντα είχαν οριακά αρνητική συνεισφορά στη μεταβολή των επενδύσεων παγίων.

Συνεπώς, τα κεφαλαιουχικά αγαθά πλην κατοικιών συνεισέφεραν το 63,6% της ενίσχυσης των επενδύσεων παγίων από το 11,0% του ΑΕΠ το 2019 στο 15,2% το 2023. Ποιοι παράγοντες δύνανται να ερμηνεύσουν αυτό το αποτέλεσμα; Τέσσερις πιθανοί παράγοντες είναι οι εξής: πρώτον, το χαμηλό σημείο εκκίνησης του μεριδίου των επενδύσεων παγίων, δεύτερον, οι δομικές αλλαγές στην οικονομία που επιταχύνθηκαν λόγω της πανδημίας (ψηφιοποίηση), τρίτον, τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και η πιστωτική επέκταση των εγχώριων νομισματικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, και τέταρτον, η δημοσιονομική σταθερότητα μέσω της οποίας διαμορφώνονται προσδοκίες για αποφυγή αρνητικών δημοσιονομικών εκπλήξεων στον μέλλον.

Λόγω της διττής επίδρασης των επενδύσεων παγίων στην οικονομία, η μεγάλη πτώση που υπέστησαν τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 2010 και η παρατεταμένη στασιμότητά τους στη συνέχεια, δεν είχε μόνο επιπτώσεις στο ΑΕΠ κάθε χρονιάς, αλλά και στις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας.

Κάθε χρόνο ένα ποσοστό του συνολικού κεφαλαιακού εξοπλισμού αποσβένεται και αποσύρεται από την παραγωγή. Η ύλη φθείρεται και η τεχνολογία εξελίσσεται με αποτέλεσμα ένα ποσοστό του συσσωρευμένου κεφαλαίου να γίνεται λιγότερο παραγωγικό και περισσότερο κοστοβόρο, ενισχύοντας τα κίνητρα των επιχειρήσεων να το αποσύρουν από την παραγωγή.

Στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις δεν αντικαταστήσουν το φθαρμένο ή το τεχνολογικά απαρχαιωμένο κεφάλαιο, καταγράφουν αρνητικές ροές καθαρών επενδύσεων και το κεφαλαιακό απόθεμα της οικονομίας μειώνεται. Αυτό συνέβη στην ελληνική οικονομία εν συνόλω από το 2010 μέχρι το 2021.

Από το 2010 μέχρι το 2021 οι καθαρές επενδύσεις παγίων για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας ήταν μονίμως αρνητικές. Δηλαδή, οι ετήσιες επενδύσεις παγίων δεν ήταν αρκετές για να αντικαταστήσουν το κεφάλαιο που αποσυρόταν από την παραγωγή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί ο συνολικός κεφαλαιακός εξοπλισμός κατά €88,7 δισ. σε τρέχουσες τιμές. Το αντίστοιχο ποσό πριν την αναθεώρηση των στοιχείων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) ήταν στα

€95 δισ.

Τα τελευταία δύο χρόνια οι καθαρές επενδύσεις παγίων πέρασαν ξανά σε θετικό έδαφος για πρώτη φορά από το 2009. Το 2022 ήταν στα €2,7 δισ. (1,3% του ΑΕΠ) και το 2023 στα €4,6 δισ. (2,1% του ΑΕΠ), ενισχύοντας τον κεφαλαιακό εξοπλισμό της οικονομίας. Η μείωση του αποθέματος του κεφαλαίου σχέση με το 2009 διαμορφώθηκε στα €81,3 δισ. το 2023, από €88,7 δισ. το 2021.

Εξαιρουμένων των θεσμικών τομέων των νοικοκυριών (κυρίως επενδύσεις σε κατοικίες) και των χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων, η συρρίκνωση του αποθέματος του κεφαλαίου της οικονομίας ήταν αρκετά μικρότερη στα €26,2 δισ. το 2023 (€37,3 δισ. το 2021). Αυτό το «κενό καθαρών επενδύσεων παγίων» προέρχεται κατά 68,6% από τις μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και κατά 31,4% από τη γενική κυβέρνηση.

Η διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας μέσω της αύξησης του παραγωγικού φυσικού κεφαλαίου, του ανθρώπινου κεφαλαίου και της παραγωγικότητας αποτελεί μια σημαντική μεσομακροπρόθεσμη πρόκληση.